

Сафорати Йёлоти Муттаҳидаи Амрико

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯч. И. Сомонӣ, 109 «А»

Телефон: (992 37) 229-20-00

Факс: (992 37) 229-20-50

<http://dushanbe.usembassy.gov>

Штатҳои Муттаҳидаи Америка дастгирии Тоҷикистонро давом медиҳад

Кӯмаки ШМА ба Тоҷикистон дар соли молиявии 2007

Аз он даме, ки ҷанги шаҳрванди дар Тоҷикистон хотима ёфт, кӯмаки ШМА асосан барои пешбурди ҳукумати демократию масъулиятнок, тақвияти бехатарию мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ, ташаккули муҳити мусоиди сармоягузорӣ ва беҳтаргардонии ҳадамотҳои иҷтимоӣ равона мегардад. Дар ҷавоби он, ки моҳи июни соли 2005 масъулияти муҳофизати сарҳади байни Тоҷикистони Афғонистон аз сарҳадбонони рус ба сарҳадбонони тоҷик гузашт, Штатҳои Муттаҳидаи Америка як барномаи васеъро оид ба мусоидат дар муҳофизати сарҳадҳои Тоҷикистон амалӣ карда истодааст. ШМА ба беҳтаргардонии тавоноии Тоҷикистон дар муборизаю пешгирии қочоқи маводҳои яроқи қатли ом, маводҳои нашъаовар ва мубориза алайҳи ҷинояткорону террористони эҳтимоли дикқати махсус медиҳад.

Тақрибан маблағи 45.2 миллион доллари амрикоӣ, ки аз тамоми мақомотҳои Ҳукумати ШМА ба Тоҷикистон барои соли молиявии 2007 ҷудо гаштааст, ба таври зайл тақсим шудааст:

Барномаҳои дастгирии демократия	6.17 миллион доллари амрикоӣ
Ислоҳоти иқтисодӣ ва иҷтимоӣ	9.22 миллион доллари амрикоӣ
Бехатарӣ ва мақомотҳои мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ	20.34 миллион доллари амрикоӣ
Кӯмаки башардӯстона	9.50 миллион доллари амрикоӣ

Барномаҳои дастгирии демократия ба беҳтаргардонии ҷараёнҳои сиёсӣ, баланд бардоштани қобилияту масъулиятнокии мақомотҳои давлатии маҳаллию марказӣ, тақвияти ҷомеаи шаҳрвандию пешбарии ҷамъиятӣ, дастгирии васоити ахбори оммаи мустақил ва мусоидат ба риояи ҳуқуқҳои инсон равона гаштааст. Баҳри ташаккули тавоноии ҳукуматҳои маҳаллӣ, Ҳукумати ШМА дар ҳафт маҳалли озмоишӣ барои пешниҳоди хизматрасониҳои асосӣ кӯмак мекунад. Барномаи ислоҳоти ҳуқуқӣ, ки аз ҷониби ШМА маблағгузорӣ мешавад, ба васеъкунии тренинҳо барои донишҷӯёни ҳуқуқшинос ва ташкили симпозиум оиди ҳуқуқҳои инсон барои ҳуқуқшиносон ёрӣ медиҳад. Он инчунин ба марказҳои ҳуқуқие, ки барои шахсони камбизоату бепаноҳ маслиҳатҳои ҳуқуқии бепул пешниҳод мекунад, кӯмак

мерасонад. Баҳри пешниҳоди шароитҳо ба ташкилотҳои ғайридавлатии (ТҒД) маҳаллӣ барои гирифтани омӯзиш, грантҳои хурд ва ёрии техникӣ, ШМА марказҳои ҷомеаи шаҳрвандиро дастгирӣ намуд. Тавассути пешниҳоди грантҳо ба васоити ахбори оммаи ҷопию электроники мустқил барои таҳия, лавозимотҳои барномасозӣ ва тренингҳо оиди идоракунии соҳибкорӣ, Ҳукумати ШМА ба пешбурди озодии сухан кӯмак мекунад. Тренингҳо ва барномаҳои мубодилавӣ насли нави роҳбарони тоҷикро бо таҷрибаи бевоситаи ҳаррӯзаи фаъолияти системаҳои демократӣ ва иқтисоди бозорӣ шинос намуд. Соли гузашта Ҳукумати ШМА тавассути барномаҳои мубодилаи таълимию касбӣ зиёда аз 160 нафар шаҳрвандони Тоҷикистонро ба Штатҳои Муттаҳидаи Америка фиристод. Онҳо дар соҳаҳои гуногун, аз идоракунии ҳадамотҳои иҷтимоӣ то ташаккули ТҒД таҷрибаву таълим гирифтанд. Аз соли 1993 то инҷониб Ҳукумати ШМА дар қорҷӯбаи барномаҳои мазкур сафари зиёда аз 1580 нафар шаҳрвандони Тоҷикистонро ба Штатҳои Муттаҳидаи Америка маблағгузорӣ намуд.

Дар ҷодаи **хизматрасонии иҷтимоӣ**, ШМА ба соҳаҳои маълумоти базавӣ, ташаккули ҷомеавӣ ва тандурустӣ бештар тавачҷӯх зоҳир мекунад. Барномаи дастгирии маълумоти базавӣ ба ташаккули малакаҳои муаллимон, баланд бардоштани иштироки волидайнӯ ҷомеа дар фаъолияти мактабҳо, ҷонноккунии идоракунии мактабҳо ва татбиқи системаи маблағгузорию мактабӣ, ки барои истифодаи самараноки захираҳои маҳдуд кӯмак мекунад, равона гардидааст. Барномаҳои Ҳукумати ШМА оид ба дастгирии соҳаи тандурустӣ баҳри васеъ намудани дастрасии кӯмаки тиббии аввалин бо Вазорати тандурустии Тоҷикистон ҳамкорию зич дорад. Барномаҳои зидди бемориҳои сирояткунанда ба мубориза алайҳи бемориҳои сил, малярия ва ВНИИ/АҒНИИ равона гардидаанд. Дигар барномаҳои аз тарафи ШМА дастгириёфта баҳри беҳтаргардонии саломатии модару кӯдак ва пешгирии истифодаи дорувориҳои қалбакӣ фаъолият мебаранд. Илова бар ин, барномаҳои ШМА оиди ҳалли низоъ кӯшиш мекунад, то ҷомеаҳои маҳаллӣ дар паст кардани ихтилофот байни синфҳои иҷтимоӣ фаъол гарданд ва шароитҳои мардуми камбизоат беҳтар карда шавад. Инчунин он мекӯшад то иштироки шаҳрвандон дар қори ҷомеаҳо баҳри муайян сохтан, нақшакашӣ ва амалисозии лоиҳаҳои хурди беҳтаргардонии инфраструктуравӣ, ба монанди таъмири мактабҳо ё каналҳои обёрикунанда баланд гардад.

Барномаҳо оиди ислоҳоти бозоргонӣ ба баланд бардоштани неқӯаҳволӣ, ва ташаккули муҳити соҳибкорӣ равона гардидаанд. Бо мақсади дастгирӣ кардани рушди хоҷагии қишлоқ, барномаҳои мазкур ба идоракунии самараноки захираҳои обӣ мусоидат мекунад. Барномаи дастгирии соҳибқорию хурду миёна тренинг ва кӯмаки техникиро дар ҷодаи муҳосибот, идоракунии молиявӣ, маркетинг, иттифоқҳои касбӣ ва рушди агробизнес пешниҳод мекунад. Дар қорҷӯбаи он ба ташкилотҳои молиявии хурди маҳаллӣ (бонкҳои хурд) дар ҷоннок кардани амалиётҳои онҳо барои васеъ намудани дастрасии қарзҳо ба қорхонаҳои хурд (ба соҳибқорию маҳаллии хурд) кӯмак карда мешавад. Ҳукумати ШМА инчунин дар самтҳои

бехтаргардони қонунгузорӣ оиди тиҷорат, пешниҳод кардани тренинго ба судяҳою ҳуқуқшиносон оид ба қонунҳои ба тиҷорат дахлдошта, мусоидат дар ислоҳоти системаи андоз, ислоҳоти сохтори бонкӣ ва дохил шудани Тоҷикистон ба Ташкилоти умумиҷаҳонии савдо Ҷаҳонӣ мекунад. Барномаҳои ислоҳоти замин ба бехтаркунии танзим ва қонунгузорӣ оиди моликият ба замин ва пурзӯр кардани ҳуқуқи иҷораи замин кӯмак мерасонад. Инчунин Ҳукумати ШМА барномаҳои таълими соҳибкорӣ ва иқтисодии донишҷӯёни мактабҳои олиро дастгирӣ менамояд. Лоихаи ассотсиатсияи истифодбаробаргони об, ки аз тарафи Ҳукумати ШМА дастгирӣ ёфтааст, истифодаи самараноки обро пешбарӣ карда, барномаҳои таъмири инфраструктураро маблағгузорӣ менамояд. Он барномаҳои истифодаю нигоҳдориро низ роҳбарӣ мекунад. Алаҳусус Ҳукумати ШМА Барномаи молияи ҷамъӣ хоҷагии қишлоқро ба роҳ монд, ки ба рушди иқтисодӣ дар муҳофизати байни хоҷагиҳо ва бозор мусоидат мекунад. Штатҳои Муттаҳидаи Америка дар рушди бозори минтақавии қувваи барқ кӯмак карда, ба Тоҷикистон оиди ҷи тавр гузаронидани ислоҳоти сохтори энергетикӣ маслиҳатҳои муфид медиҳад. Ҷаҳонӣ дар ин самт асосан ба бунёди бозори шаффофу рақобатнокӣ қувваи барқ, зиёд кардани савдои қувваи барқ ва ҷорӣ намудани тарзҳои бозорӣ ҳалли ихтилофҳои сарҳадӣ оид ба истифодаи захираҳои обӣ, равона шудааст.

Барномаҳои ШМА оиди **бехатарӣ** дар кӯшишҳои байналхалқӣ дар қисми нигоҳдории якпорчагии Тоҷикистон саҳм мегузоранд. Барномаҳои махсуси ҳамкорӣ меқӯшанд, то ба Тоҷикистон дар масъалаи пешгирии қочоқи маводҳои нашъаовар, маводҳои яроқи қатли ом (ЯҚО), боздоштани паҳншавии гурӯҳҳои ихтилофҷӯй ва террористон кӯмак расонад. Ҳукумати ШМА инчунин барномаҳое, ки ба мубориза зидди савдои одамон равона гардидааст, дастгирӣ мекунад. Барномаи Назорати содирот ва бехатарии сарҳадӣ (НСБС) дар самти мубориза алайҳи ҳамлу содироти ғайриқонунии маводҳои ЯҚО ва технологияҳои ба он алоқаманд, бо ҳамкорони тоҷики худ аз ҳадамоти гумрук ва қувваҳои сарҳадӣ ҳамкорӣ мекунад. Он инчунин баҳри паст кардани сатҳи қонунвайронкуноии умумии сарҳадӣ Ҷаҳонӣ мебарад. Барномаи мазкур дар ҳамкорӣ бо Горди миллии Вирджиния тренингоҳо оиди ошкорсозии маводҳои ҳафвнок пешниҳод мекунад, бунёди асосҳои ҳуқуқии назорати содиротро дастгирӣ мекунад ва дар муҳофизатгардони дидбонгоҳои асосии сарҳадӣ кӯмак мерасонад. Барномаи Байналхалқии маълумоти ҳарбӣ ва тренингӣ дар баланд бардоштани сатҳи касбии хизматчиён тавассути гузаронидани ислоҳоти қувваҳои мусаллаҳ, кӯмак мерасонад. Он инчунин курсҳои омӯзиши забони англисиро барои ҳарбиён пешниҳод мекунад. Маблағгузориҳои ҳарбии хориҷӣ гузариши ҳарбиёни Тоҷикистонро аз бригадаҳои кӯҳнаи мошинсавор ба бригадаи сабуки кӯҳӣ дастгирӣ менамояд. Ба ғайр аз ин, Штатҳои Муттаҳидаи Америка дар бунёди ташаккули баталёни сулҳҷӯй ба Тоҷикистон ёрӣ медиҳад. Соли 2003 дар Москва Тоҷикистон ба Маркази байналхалқии илмию технологӣ қабул шуд. Дар натиҷа собиқ олимони яроқсоз аз Тоҷикистон имкон пайдо карданд, то ба Барномаи мусоидати ШМА оид ба паҳншавии яроқҳо бо пешниҳодҳои худ муроҷиат кунанд. Бо мақсади ҷалби олимони ба лоихаҳои тадқиқотӣ

шаффоф, устувор, характери осоиштадошта, ШМА Марказҳои илмӣ, барномаҳои оид ба Тағйири тамоили биологӣ-кимёвӣ ва барномаҳои Иқдомҳои саноати биологиро маблағгузорӣ мекунад.

Ёри ШМА дар масъалаҳои таъмини тартибот барои нигоҳдории сулҳу субот дар Тоҷикистон ва пешбарии ислохотҳои иқтисодию сиёсӣ мусоидат мекунад. Инчунин он ба мубориза бо қочоқи афзудаистодаи маводҳои маводҳои нашъаовар, ки дар кишвари ҳамсояи Афғонистон истеҳсол мешавад, кӯмак медиҳад. Самти дигари кор ин мусоидат ба ислохоти мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқи Тоҷикистон мебошад. Барномаҳои Бюрои назорати байналхалқии маводҳои нашъаовар ва масъалаҳои тартибот (БНБМН) Агентии назорати маводи нашъаоварро дастгирӣ мекунад, ки он дар ҳамроҳӣ бо Дафтари Созмони Милалли Муттаҳида оид ба назорати маводи нашъаовар маблағгузорӣ мешавад. Он амалиётҳои пешгирию маъни қочоқи маводи нашъаовар ва қӯшишҳоро оиди табобати нашаъмандон ҳамроҳӣ мекунад. БНБМН ба се мақомотҳо таҷҳизот пешниҳод мекунад ва синфхонаҳои Академияи ВКД-ро бо таҷҳизоти нав таъмин месозад. Тренингҳо асосан аз тарзи дурусти чамъоварию таҳлил намудани далелҳои парвандаҳои ҷиноятӣ, чамъ кардани маълумот оиди ҳуқуқҳои инсон ва мубориза алайҳи савдои инсон иборат мебошад. ШМА азнавқунӣ ва таҷҳизонидани дидбонгоҳҳои сарҳадӣ, васеъкунии марказҳои таълимӣ ва Академияи горди сарҳадиро дастгирӣ мекунад. Маслиҳатҳои ҳуқуқии муқим аз Вазорати адлияи ШМА ба ислохоти тартиботи кодекси ҷиноятӣ, баланд бардоштани тавоноӣ дар тафтишот ва баррасии судии парвандаҳои ба қочоқи маводҳои нашъаовару савдои инсон алоқаманд, мусоидат мекунад. Барномаи Иқдоми волоияти қонуни Ассотсиатсияи ҳуқуқшиносони америкой, ки аз тарафи Ҳукумати ШМА дастгирӣ мешавад, ба таври беҳтар намояндагӣ кардани тарафи муҳофизаткунанда дар судҳо тавачҷӯх зоҳир мекунад. Ин кор тавассути таълими малакаҳои пешбарӣ ва ахлоқи ҳуқуқӣ ба роҳ монда мешавад.

Барномаҳои кӯмаки **башардӯстонаи** ШМА ҳаракат мекунад, ки шароити мушқили шахсони камбизоатро беҳтар гардонад. Дар соли молиявии 2006 ШМА маводҳои башардӯстонаро ба маблағи зиёда аз 33.7 миллион доллари америкой пешниҳод кард. Он асосан аз доруворӣ, маводҳои фармакалогӣ, таҷҳизоти тиббӣ, лавозимотҳои мактабӣ, лавозимотҳо барои ҳолатҳои фавқуллода, хӯрокворӣ ва сарулибос иборат буда, ба шахсони барҷомонда, оилаҳои камбизоат ва ташкилотҳои мӯҳтоҷ равона гардиданд. Департаменти давлатии ШМА инчунин якчанд лоиҳаҳои хурди тармимӣ, ки барои беҳтаркунии шароити зиндагии шахсони аз ҳама мӯҳтоҷи дар муассисаҳои махсуси тиббӣ буда, равона гаштааст, татбиқ мекунад. Ба ғайр аз ин, дар соли 2006 Ҳукумати ШМА аз ҳисоби даромади фурӯши маводҳои гуногун, ки ҳамчун кӯмаки башардӯстона ба маблағи 12 миллион доллари америкой пешкаш шуда буд, лоиҳаҳоро оид ба паст намудани сатҳи камбизоатӣ ва ташкили соҳибкории хурд, дастгирӣ кард.